

Torah from Around the World

Dus eet je brood met vreugde, drink met een vrolijk hart je wijn.

God ziet alles wat je doet allang met welbehagen aan.

Kohelet 9:7

Sjabbat 8 oktober 2022/ 13 Tisjrie 5783, Haäzinoe, Devariem /Deuteronomium 32:1 - 32:52

Tanach blz. 417 - 423

Haftara: II Sjemoeël 22:1 - 51

Tanach blz. 655 - 661

Vertaler: Frits Pront

Commentaar: **Alisa Braun** is academisch directeur aan het Jewish Theological Seminary te New York.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.jtsa.edu/torah/in-gods-image-braun/>

Naar Gods Evenbeeld

Wat betekent het om naar Gods evenbeeld geschapen te zijn? Of te handelen zoals God dat gedaan zou hebben? Toen ik Sidra Haäzinoe herlas, werd ik getroffen door hoe Mosjee's lied op poëtische wijze de ontwikkeling van Gods bekommerning voor de Jisraëlieten laat zien. In de levendige en diverse metaforen ontdekte ik het begin van een antwoord op deze vragen. Vanaf de openingszinnen, waarin Gods woorden worden vergeleken met verschillende

soorten regen die leven geven en in stand houden voor alles en iedereen, tot aan het beeld van God als een arend, die "zijn vleugels uitspreidt en zijn jongen daarop draagt" (Dewariem 32:11), is deze God aan het opbouwen, leiden, onderwijzen en beschermen. God voorziet in de fysieke behoeften van de Jisraëlieten met overvloedige gaven en voedt het volk met "honing uit de rotsen" zoals een moeder dat doet met haar kind. Hun gebrek aan dankbaarheid wekt Gods woede op, maar God schenkt genade en vergeving ondanks dat er geen sprake is van *tesjoewa* (inkeer). God geeft.

Gods welwillendheid is, volgens de leer van Rav Elyahu Dessler, de sleutel tot het begrip van wat het betekent te worden geschapen naar Gods evenbeeld. Dessler (1892-1953) was een voorstander van de klassieke *Moesar*-traditie, een systeem van introspectie en ethische karakter-vorming gebaseerd op de leer van Rabbijn Israel Salanter. Dessler schrijft:

Toen de Almachtige de mens schiep maakte Hij hem geschikt voor zowel geven als nemen. Het vermogen van geven is een sublieme gave; het is een van de eigenschappen van de gezegende Schepper van alle dingen. Hij is de Gever bij uitstek; Zijn genaden, Zijn gulheid en Zijn goedheid schenkt Hij aan al zijn schepselen. Zijn geven is puur geven want Hij neemt niets als tegenprestatie. Hij kan niets nemen want er ontbreekt Hem niets, zoals het vers luidt, "...Als je rechtvaardig bent wat geef je dan aan Hem?" Onze dienst aan Hem is er niet omdat Hij die nodig heeft maar voor onszelf, daar wij behoefte hebben aan een middel om onze dankbaarheid aan Hem tot uitdrukking te brengen. De mens is de sublieme gave geschonken van het geven om hem daardoor in staat te stellen genadig te zijn, gelukkig te maken, uit zichzelf te geven. "God schiep de mens naar zijn evenbeeld."

Voor Rav Dessler is God, als schepper van alle dingen, de "Gever bij uitstek". Daarom is geven de daad die ons het meest op God doet lijken. Te vaak stellen wij geven gelijk aan verlies. Als ik aan iemand anders geef, zal ik zelf minder hebben. Daarentegen oppert Dessler dat door te geven wij onze volledige zelf verwezenlijken. Wij geven niet iets "weg", maar zijn bezig met onze gaven als Gods tussenpersoon in de wereld. De werkelijke reden van ons bestaan is dit genereuze leven te leven. Verder is het "dienen van God" (d.w.z. bidden) niet iets waar God behoefte aan heeft. Het is eerder zo dat wij, mensen, een middel nodig hebben om onze dankbaarheid tot uiting te brengen. Bidden herinnert ons aan wat wij hebben ontvangen en verschaft ons een gelegenheid om dankbaar voor die gaven te zijn. Door dankbaarheid te uiten handelen wij als "gever." Ofschoon wij God niet iets substantieels kunnen geven is het betuigen van dank wel mogelijk.

Het is, denk ik, geen toeval dat Haäzinoe vlak voor Soekot, een feestdag waarvan de rituelen het belang van dankbaarheid en geven tot uiting brengen, wordt gelezen. In de sidra verheugen de Jisraëlieten zich over de overvloed van het land, maar vergeten Gods goedheid en wenden zich tot andere goden. Soekot is ook *chag ha'asief* (Oogstfeest), dat het moment op de landbouw kalender in herinnering brengt waarop boeren opgelucht konden ademhalen in de wetenschap dat de laatste gewassen waren geoogst. Mochten zij hun

overvloedige oogst volledig toeschrijven aan hun eigen inspanning dan worden zij aanbevolen in de Soeka te gaan zitten teneinde hun eigen kwetsbaarheid en dank voor Gods bescherming te erkennen. Ook wij laten comfort en veiligheid van onze huizen achter om de zwakheid en onzekerheid van het leven te ervaren en ons vertrouwen in God te stellen.

Op Soekot hebben wij de plicht om ons te verheugen en wij creëren die ervaring door de soeka met echte en symbolische bezoekers te delen. De Zohar (Emor 103a) leert dat zeven voornamen leiders (*oesjpizin*) zich voegen bij de deugdzamen in de soeka, met voor iedere avond een speciale uitnodiging aan een van hen. Volgens de Zohar zou het eten dat men de *oesjpizin* zou hebben aangeboden aan de armen moeten worden gegeven in plaats van aan hen: dat is de enige manier die de aanwezigheid van *oesjpizin* in jouw soeka rechtvaardigt.

Sterker nog, volgens Maimonides schept God er behagen in als men de armen voedt op Soekot en andere belangrijke feestdagen. Het was gebruikelijk om de armen uit te nodigen om deel te nemen aan een Soekotmaal en tegenwoordig doneren velen aan voedselbanken en gaarkeukens.

Dit jaar als we Soekot vieren in de nasleep van overstroming, brand, geweld en grote politieke onzekerheid zijn wij ons ervan bewust dat velen in onze gemeenschappen en wereldwijd zich niet in de zegeningen van voedsel, kleding en onderdak en andere basis behoeften kunnen verheugen. Maar het cultiveren van een gewoonte om te geven omvat meer dan het transformeren van onze overvloed naar giften voor de behoeftigen.

Het noodzaakt ons onze gerichtheid op anderen te heroverwegen en onze eigen wensen en drijfveren onder de loep te nemen. Wanneer is mijn geven slechts een dekmantel voor eigenbelang? Hoe kan ik ontvangen op een manier dat ik ook iets teruggeef -- door middel van erkentelijkheid en mij bekommeren om de gever? Mogen wij Soekot ingaan met dit nieuwe begrip van de kracht van het geven. Laat ons beseffen dat wij, als wij geven, *b'tselem Elohiem* leven en daarmee het doel van ons bestaan in de wereld waarmaken.